

LO GERONÉS

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

SETMANARI PORTA - VEU

DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Extranger	1'50 id. id.
Números solts, 10 céntims	

Any 1er.

SECCIO POLITICA

Dilema

La marejada qu' ha produxit entre 'ls polítichs la derrota en lo Senat dels candidats ministerials pera formar la Comissió dictaminadora sobre 'ls tractats de comers concertats pèl govern ab algunes altres nacions, promet posar una vegada més á la llum del die y al nivell de la comprensió de les mènys cultivades intelligencies, lo perjudicial qu' es al pays lo sistema parlamentari, tal y com s' entén y se practica aquí á Espanya.

Segons aquest sistema, les Corts son y deuen esser la vera representació del pays y, per lo mateix, la fidel expressió de ses necessitats y de sos interessos; y les Corts també son y deuen esser les que ab tota llibertat, é inspirantse solsament en lo que al pays convé, han de donar son vot pera tot lo que puga afectar á la vida y als interessos de la nació en tots los rams y principalment y, segons la Constitució, en assumptos econòmichs.

Donchs bé, se tracta are precisament d' una qüestió econòmica, d' una qüestió considerada com de vida ó mort pels interessos industrials y mercantils del pays; se tracta de que Espanya se liuvi per llarch temps ab altres nacions respecte al modo de relacionarse comercialment ab elles, adquirint compromisos qu' una vegada contrets no estarà en la seva ma trencar, encare que l' experiència li demostri que la perjudican, fins á haverse acabat lo terme del contracte.

Una qüestió tant capital sembla, qu' hauria d' exigir llarga meditació, discussió reposada y votació lliure y conscient. Així es lo que dicta á tothom lo sentit comú.

Y, no obstant, á Espanya se l'ó se preté que 's fassí á l' ençès. Presenta lo Govern á les Cambres los tractats de comers, que té ja concertats, pera que 'ls aprobin. Al concertarlos ha prescindit d' informacions, ha desoyt les queixes dels més directament interessats y s' ha inspirat, segons opinió molt general, en un tancat esperit d' escola. Sigui; pero les Corts tenen dret y s' obligació de suprir les omissions que 'l Govern pugui haver comés, y no poden tenir en consideració res més que 'l bé y la conveniència del pays.

Resulta que sobre aquest assumpto los contraris á l' aprovació dels tractats han guanyat la majoria de la comissió dictaminadora en lo Senat, y que, en lo Congrés, son bastants los diputats ministerials que estan convencuts de que dits tractats perjudicarian al pays; fins lo punt de que lo Govern, que 'ls ha confeccionats, ha comensat á agafar por de que no s' aprobin.

Lo natural, lo lògich, lo parlamentari, seria que 'l Govern deixés á les Corts en llibertat y se conformés ab la voluntat d' aquestes lliurement manifestada, ja que en res afecta á la marxa política més convenient á la nació lo que 'ls tractats se lassin d' aquella ó d' aquella manera, y que 'l Govern no deu tenir la pretensió de sostener y aplicar unes disposicions que la representació legal y mes autorizada del poble espanyol pot considerar perjudicials á Espanya.

Pero aquí, en nostre pays, les coses s' entenen d' una altre manera. Lo Govern creu que deu portar endavant lo qu' ha fet y, pera lograrho, no acudeix al convenciment, á la rahó, á la demostració de les ventatges que 'ls tractats han de portar á Espanya; acudeix á la imposició á la pressió directa ó indirecta qu' ha de fer als diputats, sobre tot als ministerials, convertir una qüestió econòmica, relacionada solsament ab los interessos materials del pays, en una qüestió política, en una qüestió de govern, en una qüestió de partit.

Ab aquesta amenassa qu' han de fer la majoria dels diputats y senadors ministerials?

«Qué serien la major part d' ells si caygués En Sagas-

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 21.er

Dissapte 21 d' Abril de 1894.

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donarà compte en lo Setmanari.

Núm. 3

ta? Molts tenen empleos, altres n' esperan, los que quedan son parents ó amichs, y qui mes qui menos tots desitjan conservar lo càrrec y l' influencia. Caygent lo Govern, totes aquestes ventatges personals desapareixerien.

Entre 'l pays y 'l Govern qu' han de fer?:

Votar ab En Sagasta.

«Pobre sistema parlamentari y pobre pays! J. B. y S.

La Diputació de Barcelona y 'ls tractats de comers.

Com saben los nostres llegidors, una comissió de la Diputació provincial de Barcelona ha marxat a Madrid pera gestionar contra 'l aprobació dels tractats de comers concertats pel govern ab Alemania, Italia y Austria Hungría. Les rahons que té pera ferho aquella Diputació venen resumides en una Exposició qu' ha dirigit als Cossos Colligisladors. Aquest notable y extens document se divideix en dos parts: compren la primera una sèrie de consideracions generals aplicables á tots los tractats, y la segona los motius particulars que s' aduhexen contra cada un dels tres tractats concertats. Los arguments de carácter general son: la precipitació ab que s' ha obrat alterant lo régime arancelari plantejat l' any 1892, régime fruyt d' amplies y competents informacions y qu' ha produxit beneficios resultats i les industries preexistentes y favorit l' ensaig d' altres de noves: la inoportunitat d' aquesta reforma, per coincidir ab 'l extraordinari augment de drets sobre nostres principals articles de exportació en payssos que 'ns oferian abundant mercat; per lo recel, degut á las circumstancies, que mostran al present los capitals d' emplorarse en explotacions fabrils y agrícoles; y per donar occasió á que, així com ha desaparegit ja 'l or del mercat nacional, desaparegui també, com ja comensa á ferho, la plata, preveientse lo moment de qu' hagi de declararse forsos lo curs del paper-moneda: l' impossibilitat en que 's veurán les classes obreres de resistir les consequencies d' aquests tractats, segons alegan les mateixes—«Les classes obreres, observan, no necessitan precisament que 'ls produbits que consumeixen sien baratos, sino qu' hi hagi abundància de travall, pera poder guanyar lo corresponent salari ab que comprar, cars ó baratos, los articles que necessitin»—; y, finalment, la multiplicació y augment de tributs a qu' obliga lo desnivell del pressuposít del Estat y ab que s' abruma al contribuyent.

Al examinar lo tractat ab Alemania, manifesta la llum que dona pera apreciarlo degudament la Memoria explicativa del Tractat presentada al Reichstag pel Govern Alemany, y diu:

«Efectivament, se llegeixen en dita Memoria, entre al tres explícits y substancials comentaris—que son altres tantes enhorabones al Govern alemany—apreciacions tant significatives com les següents: que «lo Conveni s' acosta molt en son resultat, al tracte de la nació més afavorida»; que «en una de las disposicions del protocol final (lo 9é), Espanya ha compromés lo dret d' exportació que al present se'n fa al suro en panna»; que «que pot tenir 'l esperança d' alcansar també la reglamentació del tràfec de mercaderies ab los dominis en qüestió (les províncies espanyoles d' Ultramar) per medi d' un Tractat sobre bases acceptables pera Alemania»; que «per part d' Espanya, ni s' ha concedit, ni s' ha reclamat (á favor dels articles citats en 'l estat C.) lo tracte general de la nació més afavorida pera 'ls efectes de 'l Arancel, y per cap estil queda limitada 'l autonomia d' Alemania ab aquell estat, respecte 'ls articles en ell continguts, donchs essent aquests en part, objecte de concessions arancelaries en los nous Tractats ab Austria-Hungría, Italia, Bèlgica y Suiza, conserva Alemania sa completa llibertat d' acció»; que «les rebaixes de drets concedides á Espanya en la tarifa B. estan ja compreses, per la majoria dels casos, en la

tarifa alemana convencional vigent»; que «en lo Conveni hispano-alemany de 1883 y en lo adicional de 1885, concede Alemania á les fruytes fresques del mitjde un dret més petit al d' are, sens que s' hagin fet á Espanya concessions, que no se l' hi haguessin fet en Convenis anteriors, ni deixin d' estar compreses en la tarifa convencional alemana vigent»; que «hi ha una sèrie d' altres articles (ademés dels detallats en los apartats del primer al quatre, entre les mercaderies de la tarifa B.) pera los quals havia ja obtingut Espanya, en los anys 1883 y 1885, les mateixes ó majors rabaises de drets»; que «Alemania no ha renovat son anterior compromís d' aixorar tots los vins naturals espanyols en barrils, sie qualsevol sa graduació, per la mateixa partida, y de no imposar als vins d' alta graduació alcohòlica majors drets que als de producció inferior, havent quedat sense incloure en lo mateix Tractat, á petició d' Alemania, la disposició que 'n lo anterior prevenia que 'ls vins espanyols que lliurarien lliures de tot impost, dret de consum ó contribucions interiors.... y limitat, en molts conceptes, les concessions otorgades per Alemania en sa tarifa anterior»; que «no 's deu perdre de vista l' augment de drets imposats á les fruytes del mitjde fresques y á les olives (avans 20 marchs, are 30) y la supressió dels compromisos pera 'l vi embotellat»; que «l' importació dels articles procedents d' Espanya qu' han passat de la tarifa convencional Alemania á la tarifa B. del nou Tr. stat, ha sigut fins are negativa»; y, per si (després de recalcar en lo ilusori, pera Espanya, dels beneficis arancelaris que s' han referit, notant la escassa significació d' alguns) que «l' importació del suro en manufactures ordinaries tampoc ha arribat á tenir interés, després de la rebaixa arancelaria que 's féu l' any 1883, y ademés han quedat molt per dessota de l' exportació alemania»; apreciació enrobustida per la de que «l' industria de taps á Alemania ha quedat en situació molt ventajosa en virtut de la protecció que li sòu donada en 1879, etc., etc.».

A h' aixó la Diputació de Barcelona hi fa lo comentari següent:

«Per si no n' hi hagués prou ab les consideracions transcrits, textualment consignades en la Memoria explicativa alemana, y que, com s' ha indicat, revelan lo convinciment del triomf conseguit per aquel govern en ses negociacions ab 'l espanyol, comproba aquella Memoria, ab números, la seva afirmació de que, pera molts articles d' exportació á Espanya, ha obtingut Alemania ó los drets de l' antiga tarifa pera les nacions convingudes, ó drets encare més petits als que se senyalan en la tarifa mínima; es a dir, un contracte que bé podria calificar de lleoní, y qu' hauria de perjudicar, forsosament, si arribés a ratificarse, los nostres interessos y fins potser afectar lo prestigi de la nació espanyola.»

S' entréte després l' Exposició en estudiar detalladament y comparar les concessions que en cada un dels tractats projectats se fan a Espanya y les qu' Espanya fa a les demés nacions, deduint en conseqüència, que dits tractats serian ruinoses, per esser poques les ventatges qu' obtén y moltes les qu' donen: faltantlosi totalment la base de la reciprocitat qu' és 'l únic qu' hauria pogut abonarlos.

Per lo que pugui interessar á l' industria tapera, que es sens dupte la que en nostres comarques té major desenvolupament y dona vida á mes poblacions y á més gent, traduirírem lo paràgraf que fa referencia á la mateixa.

Diu: «Concedint la atenció que 's mereix á la producció surera y á la floreixent industria espanyola que d' ella se'n desprén; regonexent, per son valor positiu y porque també està arrelada en algunes localitats d' aquesta província, lo dret que té á esser amparada per 'l opinió y pèl Govérn, en ses pretensions illegítimes, convé recordar immediatament les manifestacions qu' avans s' han transcrit de la Memoria (alemana), sobre la favorable situació creada á la nació germanica, ab la franquicia de drets al suro en brut, y ab la tarifa de 10 marchs sobre 'ls taps.»

«Declaracions com aquestes descobreixen, certament,

la poca trascendencia de lo que, ab lo Tractat conseguírsia Espanya y quan difícils foren de justificar los sacrificis imposats á les moltes industries espanyoles de que s' ha parlat; varies d'elles, notis bé, directe ó intimament relacionades ab la del suro; per necessitar, pera tapar los recipients, taps de l' indicada materia insustituibles per altres de materia different.

«Pero, á més d' aixó, qu' indica una solidaritat d' interessos que convé recordar, no s' perdi de vista que, en l' any de major exportació, lo de 1891, Alemanya ocupa el quint puesto entre 'ls demés payssos importadors de suro, baixant al desé en lo travallat, y arrivant solsament á un 0'34 per 100 sa participació en lo comers general d' dita classe.»

«L' estipulació del Tractat, si realment signifiques millora, ó concessió nova, podrà esser tinguda, fins á cert punt, com ventatjosa, tant per les soles de suro com pera 'ls taps; pero recordis que l' restabliment dels 10 marchs, en lloch dels 30, per cada 100 kilos, á que va pujar l' arancel alemany al finir son últim Conveni ab Espanya, es ni més ni menys que sa tarifa general vigent, y recordis, ademés, que Alemanya solsament consum suro inferior, lo que fabrica ab màquines més numeroses y perfeccionades que les nostres y ab una baratura incomparable de la ma d' obra. Res d' estrany, donchs, que sie una exportadora de taps temible, com ho acrèdita l' haver remés, en 1892, articles de suro obrat quin pés va pujar á 16.862 quintars métrichs, y l' havernos entret, en gran part, del mercat americà (Estats-Units, Argentina, Uruguai, Chile, Brasil, etc.), mentres que 'ls nostres envios á Alemanya foren quasi 'ls mateixos, ab y sense la meritada elevació de drets arancelaris, en 1891 y 1892, arrivant al augment considerab'e de 2000 quintars métrichs solsament en mitj any de 1893, no obstant lo consabut excés de tarifa.»

«Anyadeixis á lo dit que l' industrial alemany té, en son favor, la considerable ventatje dels cambis pera la adquisició de la materia prima, y acabará de comprenderse que l' industria nacional suro tapera no ha d' obtenir gran augment en ses exportacions, mentres á Espanya no s' possi un dret decididament protector sobre l' exportació del suro en panna, y no s' completi aquesta disposició d' eficacç amparo ab l' establiment d' una lliga aduanera hispano-portuguesa, que privi succehesca ab lo suro, lo que passa ab lo ferro y altres materies primeres: l' exportació á altres payssos y la consegüent ganancia d' aquests sobre les mateixes materies tant bon punt transformades.»

«Mentreix aixó no s' privi, y que, per altre part, preveixi la tarifa arancelaria sobre l' pés y no sobre l' valor; mentreix subsisteixi, com á l' Alemanya li té molt compte lo compromís de que Espanya no aumente lo dit dret sobre la exportació de nostre primera materia, á més de 5 pessetes los 100 kilos, en comptes de poderlo augmentar fins á 25 pessetes, com no fá molts temps raho-nadament ho demanavan los tapers de la província de Girona (ménos exigents que 'ls francesos, qu' arrivaren á reclamar l' imposició d' un dret de 50 pessetes ab igual objecte); mentreix que la puja creixent dels cambis motivi la desaparició de forces comercials de nostre país pera anar sen á altre banda, com á la mateixa nació alamana, en seguiment de mes net y productiu negoci; mentreix tot aixó passi, tindrán més d' aparents que de veritables per Espanya, los beneficis del Tractat; ó, d' altre manera, resultaran justificades per la experiència, les alegroyes manifestacions sobre aquest punt contingudes en la predita Memoria.»

«A la industria espanyola suro-tapera, lo que li convé, pera no sufrir conseqüències com las de que ja s' queixa la nació portuguesa, es, segons l' opinió d' aquest cos y tal com ha observat un competent escriptor, la protecció necessària pera que puga aclimatarse y prosperar en nostre país lo conjunt d' industries á que avans nos hem referit y que deurién tenir á Espanya son puesto natural (ayques minerals, fabricació de cognacs y vins espumosos, elaboració de cerveses y específicas, criansa de vins, refinanment d' o'is, etc. etc.).....»

«...Convé fixar-se en la contingència, oportunament prevista temps ha, de que, al moment que Alemanya obtingués les rebaixes estipulades reclamarà (França) segurament ampliació á son favor de les mateixes, apoyantse en l' actual modus vivendi, y com no hauria de donar en cambi cap ventatje á Espanya—(donchs lo Parlament de la nació vèrina n' admets que s' alteri la tarifa mínima dels Arancells francesos)—, arriuvarà pot ser lo cas temut d' un rompiment de relacions ó d' un plantejament de represailles que produuirà l' augment á 36 francs de la tarifa de 27, y á 27 de la de 20, qu' avuy pagan, respectivament certes classes de taps espanyols á sa entrada á França.»

«Si així succeixi, no sembla que tingueixi r. hó plausible los industrials y comerciants suro-tapers d' Espanya de ressentirse d' aytales repressailles, per ventura més motivades que certes precipitacions en defensa del Tractat, ab perjudici de les forces productores, quina solidaritat d' in-

teressos deuria esser base constant d' inquebrantable unió.»

CRONICA

EXTRANGER

—Solemníssimas son las ceremonias que tenen lloc á Roma ab motiu de la peregrinació espanyola. Lo dia 15 al matí se celebra en la Basílica de Sant Pere la Beatificació del Venerable Joan de Ávila, assistintihi, ademés del Papa, Col·legi de Cardenals y Cos diplomátich, tots los bisbes y peregrins espanyols: se calcula que no baixavan de 30.000 las personas reunidas en dita Basílica. Se fan grans elogis de la gloria, pintada per Grillotti, que resulta una verdadera obra d' art. A las 6 de la tarde Lledó XIII baixa també, com es de rúbrica, á Sant Pere, essent aclamat ab gran entusiasme.

Lo Sant Pare rebé en audiencia col·lectiva á quince bisbes espanyols que li foren presentats pe'l cardenal Sanz y Forés. En lo palau d' Espanya tingué lloc una expléndida recepció en honor de la Romería.

Lo dia 18 rebé lo Papa, en la grandiosa Basílica, á la peregrinació espanyola. Lledó XIII, al entrar en lo temple acompanyat de la Cort pontificia, fou saludat ab viscas estrepitosos. Celebrá missa en lo altar papal, que ohiren més de 30.000 personnes. L' acte ha resultat grandios é imponent. Lo cardenal arquebisbe de Sevilla pronunció un eloquènt discurs de presentació, contestant lo Papa ab un altre d' hermosissim, segons diuen los telegramas rebuts al tencar aquesta secció. Lo govern italià s' ha mostrat per ara més digne y previsor que l' de Espanya, donchs l' ordre y la tranquilitat no s' han alterat en Roma ni en Civitavecchia.

—La qüestió obrera va prenen un aspecte alarmant. A Baden s' han declarat en vaga 1.500 treballadors y en los tallers del ferro-carril de Vladikavkaz (Russia) prop de 2.000. A Filadelfia regna grandissima excitació; la forsa pública protegeix las fàbricas. A Praga han ocorregut motins, havent arrivat á las mans los gendarmes y obrers. A Bohemia la policia y la tropa tingueren de dispersar una manifestació. En los Estats-Units amenassa un gran cataclisme industrial, donchs en lo dia d' avuy havian de declararse en vaga tots los obrers, ocupats en las indústries mineras. Es tan agresiva la actitud d' aquests en Boon (Bruselas) que ja han arrivat al saqueig de las botigas. A França, finalment, ha sigut precis portar als tribunals á variis diputats socialists; pero ab tot y aixó segueixen los meetings obrers d' homes y donas.

ESPAÑA

—L' esvalot de Valencia continua donant joch y promet portar cuia. Primer la Cambra en pés votá una proposició en que feu constar son disgust per lo sucedit y se reprobació contra los qu' havien indignament atacat la llibertat de conciencia. Luego l' Govern, encare que al principi aboná la conducta del governador d' aquella província Sr. Ribot, lo ha destituït del càrrec: y ini may qu' ho hagués fet! perque aixó de tocar á un Senyor, emparentat ab altz personatges de la situació y que no solsament, segons se diu, se creu haver obrat bé sino que sostindrà ademés haver obrat segons instruccions superiors ó al menys segons lo criteri del govern en aquests assumptos, es una cosa molt repelosa. Així es que s' anuncia ja un nou debat sobre dita destitució, se parla de que 'ls amics dels Srs. Maura y Gamazo obsequiarán ab un apat al governador destituït y fins de que alguns diputats mallorquins han renunciat lo càrrec pera que puga sortir elegit diputat en dita illa lo Sr. Ribot. Com que aquests qüestions personals son aquí á Espanya les que obtenen majors proposicions, no estranyariam gens ni mica que la destitució del Sr. Ribot, per esser qui es, fes mes mal al govern que tots los disbarats comesos per aquest desde que va pujar al poder.

—Lo dels tractats de comers, per això, sembla que va llarg. La Comissió del Senat ha obert una informació que pot durar mes temps del senyalat pera que comensessin á regir; plouhen exposicions en contra de sa aprobació; se celebra algun que altre meeting pera que s' aprobin, y los comerciants de Madrid han escoltat del llabis del Sr. Sa-gasta que s' aprobarán. En efecte, aixó es lo mes probable perque lo president del Consell va dir en lo Congrés al Sr. Ferratges que 'n faria qüestió de govern y no hi ha exemple, de nostre recort, de que á Espanya haja perdut mai lo govern cap qüestió d' aquesta naturalesa. Una paraula que 's ya escapar al Sr. Moret en lo Congrés al parlar de la Comissió de tractats del Senat, ha ocasionat en aquesta última Cambra un fort xivarri: la cosa va enredar-se tant que 'l Sr. Moret y 'l Sr. Marqués de Mochales ne sortien desafiatos. Per sort, com era de suposar, los padrins ho han arreglat y tot ha acabat en pau.

—L' atentat contra 'ls periodistes de Tortosa ha passat en les Cambres quasi desapercebut; si, s' hagués tractat de periodistes de Madrid, los diaris de mitj mon n' haguieren anat plens al ménos quinze dies; s' hauria discutit en les Corts por todo lo alto l' obligació del govern de fer respectar la llibertat d' impressió, etc., etc., y fins potser hauria caygut lo ministeri. Però, se tracta de Tortosa, un racó de províncies; si 'ls hi han pegat, que s' hi posin fulles! aquí los drets y les llibertats no s' han fet més que pels grossos.

—A l' Ateneo de Madrid lo Sr. D. Francisco Silvela doná una notable conferència sobre l' Opinió pública, deduhint que á Espanya la seva eficacia es molt poca y se fá sentir solsament d' en tant en tant; d' ahont, digué, resulta que 'ls governants no son los mandataris del país, sino una especie de gerents d' un negoci abandonat pel seu amo. Tant potser no; lo que hi ha es que 'l mossos' ha fet amo y, com tot pervingut, ne fá massa, fins al extrém de que l' amo ni pugui piular.

CATALUNYA

—Poca cosa ha ocorregut digne de menció la setmana passada. Ha sigut canviat lo governador civil de Tarragona y 'l de Barcelona, Sr. Larroca, se sentí molestat per haver lo ministre de la Gobernació, sens noticia seva, remogut lo personal de policia d' aquella província. Hi ha hagut explicacions y tot ha quedat com estava.

—Lo dilluns sortiren de Barcelona per mar, gran nombre de peregrins catalans pera agregar-se á Roma á la peregrinació obrera.

—Diumenge vinent se celebrarán á Reus y á Olot meetings proteccinistas: ja 'n parlarém.

NOTICIES

—Ajuntament.—(Sessió del dia 16 d' Abril.) Baix la presidència del Alcalde Sr. Ciurana y ab assistència dels Senyors Bajandas, Corominas, Botet, Massaguer, Carreras, Puig, Sabat, Oliver, Estech, Llapart y Garriga se obri la sessió, dantz lectura del acta de la sessió anterior que s' aprovada.

Sens discussió se aproban variis comptes.

Dona compte la Presidència de la visita feta al Sr. Governador, que va manifestarli 'l desitj de presidir una sessió que regularment serà la pròxima.

Se llegí la dimissió que presentà el proveedor de la presó.

Se concedeix permís d' obras á D. Narcís Prats y autorització á D. Lledó Audouart per colocar anuncis en els pilans dels llums elèctrics de la Rambla, pagant lo que senyori la comissió d' Hisenda.

Passà á informe de la Comissió corresponenta á instancia del Sr. Botet, una proposició firmada per variis concejals demandant la compra de sillons per lo consistori, y un altre proposició per la compra de porta-tálams, á petició del señor Corominas.

A conseqüència de una pregunta feta á la presidència per lo Sr. Corominas sobre l'estat del expedient incoat per exceptuar de la desamortizació 'l molí de Pedret s' armá una animada discussió sobre el plet que la societat «Aurora» segueix contra l' Ajuntament. Entrenen lo Sr. Ciurana, Corominas, Bajandas y Botet y de tot poséem en clà lo següent: que el plet està paralitzat á instancia de abduas parts y que en lo cás, més favorable per l' Ajuntament, co es, de fallarse á favor seu, res guanyarà, perquè no estant lo molí de Pedret exceptuat de la desamortizació, el govern lo posarà en venta. Bonich negocia per l' Ajuntament.

Creyem, donchs, que nostre Ajuntament no deu mirar-se aixó ab indiferència; deu procurar no fer gastos inútils y, una de dos, ó deixar correr el plet procurant entrar ab los actors ab una componenda, ó de seguirse instar l' expedient de excepció de la venta á favor del molí de Pedret.

El Sr. Ciurana desitjava que 'ls autos se portessen á la arcàdia per enterarsen ell y els concejals, cosa no possible com va diri el Sr. Bajandas ja que en l' estat actual del plet no poden sortir los autos de la Escrivania; per altre part, no es convenient se fassí públich 'l concepte que hagin format cada un d' ells (suposant que tots hi entenen) y, ademés perque deu deixar-se á la ma del advocat del Ajuntament.

Intervé 'l Sr. Botet diuent que segons la llei son los síndichs los representants del municipi en assumptos judiciais y ells per tant qui han de enterar-se del estat del assumpte. Se aixeca la sessió després de dos preguntas fetas á la Presidència per los Srs. Llapart y Corominas.

—En la Junta general extraordinaria tinguda pel «Centro Catalánista de Gerona y sa comarca» s' acordá: primer, adherir-se á l' Unió Catalanista; segon, aprobar ab algunes adicions y modificacions lo projecte de Reglament interior redactat pel vocal de la Junta Directiva, senyor Franquesa; tercer, modificar l' article dels Estatuts referent á quotas, reduintles totes á la quota única anyal de vint y quatre pessetes, pera 'ls socis numeraris; quart, emetre accions reintegrables d' import cinqu pessetes, quin producte se destinara al pago dels gastos d' instalació del Centre, deixant al juy de la Junta Directiva l' oportunitat de posar en pràctica dita emissió; y quint, celebrar, ab carácter públich, una reunió solemne de propaganda en local espanyol fora del Centre, senyalant pera sa celebració lo dia 29 d' aquest mes, á la tarda, y obrint entre 'ls socis una suscripció voluntaria pera subvenir als gastos qu' ocasioni, facultant á la Junta Directiva pera resoldre totes les dificultats que s' presentin y pera aplas-sar la fetxa de dita reunió, si per qualsevol causa no pogués tenir lloc lo dia senyalat.

—Lo dissapte passat estigué á Gerona lo Sr. Rector de l' Universitat de Barcelona, D. Julià Cassanya, al objecte, segons tenim entès, de desempenyar una comissió oficial relacionada ab lo desfach ocurregut en la Caixa de fonds de primera ensenyansa d' aquesta província. Creyem que sa vinguda será profitosa pera 'ls mestres. Lo senyor Cassanya aprofitá les estones desvagades que tingue pera visitar los principals establiments d' ensenyansa, lo Museo provincial y los monuments més notables de la ciutat.

—D. Carles Capdepón y Lopez, ha tingut l' amabilitat de fersos á saber que ha prós possessió del càrrec d' Interventor d' Hisenda d' aquesta província. Lo felicitém y li doném les gracies per l' atenció.

—La tempestat del dimecres va repetir-se l' dijous. En un y altre dia caygué l' aguia en abundacia acompañada de trons y calamarsa. En lo veïn poble de Sant Gregori un llam mità á un home y ferí gravement a tres dones durant la tempestat del derrer dia, trobantse totas moribundas.

—Ahir á las 7 del matí se soltaren en la piazza del carri 400 coloms missatgers, que, després d' haverse remuntat á gran altura, emprengueren són vol en línia recta cap á Barcelona d' ahont havien sigut portats.

—Los peregrins que dilluns prop-passat exiren de nostra província pera la Ciutat Eterna, ja s' hi troben en aquests moments.

Las solemnitats religiosas que l' dia avans de la partida se celebraren en la Catedral y Sant Feliu, foren molt animadas y excelentes, per tots conceptes, los sermons que predicaren en abdós iglesias respectivament, lo senyor canonge penitencié Dr. Homs y lo pare Maresma de la Companyia de Jesús.

Després del sermó del vespre de Sant Feliu, la gentada que omplenava l' temple, en la que s' hi contaven molts peregrins, se dirigí al palau del senyor Bisbe, que 'ls rebé ab especial amabilitat manifestantlos hi, en llengua catalana, la alegria que experimentava al véure 'ls y que si bé es vritat que ell no podia accompanyarlos personalment, no obstant ab ells era son cor, y acabà donantlos hi sa benedicció.

Be poden quedar ben satisfets aquells de la despedida que se 'ls hi feu l' endemà, quant de bon matí se dirigiren à la Estació; perque mitj Gerona acudi à donalshí l'adeu, mentres ells, sortint als finestrals dels vagons, aclamaven à nostra Ciutat y al Papa y 'ls de terra contestava, fent volejar sos mocadors enlayre.

SECCIÓ LITERARIA

Recorts d' un díe negre

Casi sempre xexanta, trenta barretinas, trenta catxixas. Los pagesos eran més ferienys, roigs y frescos; los vilatjans feyan cara de tisich. Tots plegats anavam à estudi ab un fraire exclaustrat, sech, nerviós, que possechia qualitats para la enseyança, y ab sas trassas y manyas, ab certas frioleras, què no valian un quart, lograva generalment bons resultats.

Recordo que anuncià un certámen, ó especie d' exams, de resonancia estrepitosa entre nosaltres, concedint alguns premis, que foren disputats en esforçada lluita, ab gran heroisme. Lo frare sol, assentat en antiga cadira de brassos, presidia y formava l' jurat, distribuïnt las recompensas ab mesura y rigurosa justicia; segons los mèrits de cada quisque.

Deu ó dotze forem recompensats expléndidament. Consistia l' premi en un paperet imprés, de la grandaria de vuyt centimètres per ample, y deu ó dotze d' alsaria, ab una quintilla tencada per escanyolida cenefa, que feya l' paper més grandiós.

Nostre mestre no era poeta, ni pretenia serlo, pero feya 'ls versos tan bé, com l' encarregat d' escriure las dècimas pèl cementiri de la vila, que devant la opinió pública passava per un gran sabi. Heus aquí la quintilla:

Por buena aplicació

Al español y moral,
Al latin y religión,
He tenido por formal
Concederte el galardón.

Sento haberlos perdut, perque fou l' únic premi que he tingut en ma vida, y això que 'ls he perseguit ab gran empenyo, no poguente sospitar que 'm faltés aplicació, perque ben clar ho deya la quintilla.

Sempre trobavam à nostre frare assentat en la cadira, ab un piló de diccionaris al costat, de prompte donava ullada per la sala, s' alsava, llevantse'l barretinet negre, y saludavam al pare de les escoles, qual imatge estava litografiada en un gran quadro: Oh doctor optime... etc.

Un die ja feya rato que la escola era plena y l' frare no venia; ohiam fressa per dintre la casa, riallas, veus estrepitosas, burgit d' alegria; coneixiam que quelcom extraordinari n' era la causa y comensàrem també à fer fressa per instant d' imitació; mes lo pare exclaustrat comparegué al cap d' una estona, tot ribent, la capsà à la ma, fent extraordinari gasto de tabaco. Lo mocador de frare, com bandera inflada pèl vent, no cessava de funcionar; estornuts monumentals se ohian ab freqüència, com si la satisfacció no pogués cabre dintre d' ell mateix, y passegantse sala amont sala avall, conmogut, alsava 'ls ulls al cel, plegava las mans remerciant à Deu pèl gran benefici que 's acabava d' obtindre.

Llavors entrabonant ab nosaltres ab molta franquesa, nos contà com s' havia alcansat permís del govern per obrir la iglesia del convent, tencada desde l' any trenta cinc, explicantnos la historia de la crema, la manera enginyosa d' escapar-se vestit d' incendiari, y mil altres detalls.

Marxarem d' estudi contents y alegres, no tan per la nova de la pròxima obertura del temple, com per la estona de festa que 'ns proporeionà la meteixa, puig no fem altra cosa que jugar durant casi tot lo die. Reberem ab tot una llissó profitosa; comensarem à enterarnos de la historia del horrible incendi, contada per un testimoni veridich.

Als curts dies la població entera parlava d' aquell assumpte; lo temple fou rehabilitat en lo espay de poch temps, y la colla de maynada que 'l teniam ben apropi d' estudi anavam cada dia à véure lo que hi feyan.

Aquell interior grandiós me causà impressió estranya; me semblava que per tots los racons deuria haberhi fraries amagats, ó las calaveras dels mateixos; tal volta algun encare viu per miracle. Las parets de la nau eran entrenyinadas, fumadas; la capella fonda enrunada, esbadelladas las finestras; humitejava tot lo temple, y certas parts baixas estaven cobertes d' un borriol de floridura.

Se comensà per fer una neteja general emblanquinant-ho tot, llenant à las escombrerias molts mobles, fragments y trossos d' altar, que 's creyan inútils; tornà alsarse la capella fonda, ab lo seu crenher, y una cupula, tot això en l' espay de pocas setmanas. En ma vida he vist practicar obras tan depressa y tan mal executades.

Una turba de mestres de casas, fusters, manyans, esculptors, pintors, topava continuament ab altra turba de curiosos, entre 'ls quals me contava jo, ab la colla del meu estudi, que no cessavam d' esquadrinyar l' últim racó del temple.

Admiravam l' orga, moble de gran potència, grandiós, fantàstich, adossat à un costat de la nau, com en casi tots los temples de la Corona d' Aragó. Després de ramenarhi uns quants homens per una temporada, l' organista del convent, lo mateix de deu à dotze anys enrera, hi feu obrir ses improvisacions inspirades. Lo lloc so prestava, la iglesia reunia condicions acústicas y l' orga, colocada en tal punt, las tenia admirables.

Los progressistas d' aquells temps com los d' era, desganyitantes cridant viva la llibertat, se la guardavan tota per ells; privaren de soterrar en los temples, y aquí s' adoptà l' sistema d' omplir las tombes de runas, per no haber de tráurelas à fora y anar més depressa.

Queyan à pilons dintre las fosas barrejats ab cabassots d' escombrerias, detalls de altars, capitells, columnas y tota mena d' objectes que may mes han tingut substitució adequada, topant violentament ab las caixas de mort, ab los cadàvres, que jo creya més dignes de respecte.

Allà vegí llençar taules vellades pintades al encàustich; tríptichs un poch esbadellats, encara de valor extraordinari; trossos d' escultura dignes de Chiverti, telas, marchs y retaules casi enteros, que avuy serían la joya més preuada del millor museo, y al estabellirse contra 'ls crani, al obrir la fressa que produïhan las balseras de runas barrejades ab aquells objectes, sentia certa feredat que m' esglayava. Sense idea clara de lo que veia, m' semblava que 's procedia malament.

La asquerosa revolució del 35 destruïà la capella fonada, que segons se deya contenia un tresor d' esculturas en alt relleu. Lo govern se quedà ab lo convent sense abonarne un céntim al seu amo, allotjanhi personas que no parlan com nosaltres, y la nau de la iglesia restà casi intacta, no perquè 'ls revolucionaris la respectessin; sinó perque tingueren altra feyna més precisa. Per aquell temple y centenars d' altres ha sigut més perjudicial la revolució mànsa, que dura encara y durarà fins que Deu hi posi mida.

Lo gran camaril no sufri desperfectes notables ab la crema; sol restà fumat, d' un color ranci, molt més apreciable que si fos nou. En lo centre de la volta s' hi veia un gran ninxo, hornacina fonda ó cupuleta d' estil barroch, la més complicada y original en son gènero, de bon gust, malgrat l' enfarzech d' adornos y figures. Feia l' barroch simpàtic, fins religiós, perquè en lo conjunt de dita obra, esbelta y mística, regnava cert ordre, ab tal caràcter que constitua una nota enterament nova, de fesomia excepcional.

En la mateixa volta, en las parets, sobre las portas s' hi veian setze plafons de gran relleu, enquadrant pintures famoses de la escola catalana, descontant-ne innumerables d' altres en diferents altars del temple.

Mos ulls veieren desapareixer per sempre més tot los quadros del camaril. Voldria no recordarme d' aquell dia negre per l' art català, y de vergonya per nostra història!

Un devot del convent, ab lo pretext d' embellir aquella sala del camaril, estimulat per altres personas piadoses, cada una de las quals pagava la restauració d' un altar, ó capella, ó altres objectes, (més ben dit: la destrucció d' una obra artística y religiosa) se proposà fer netear las parets y la volta.

S' alsaren bastidas, pera que un pintor de brotxa-gorda, comentant per rascar-ho tot, arrancant los adornos que li feyan rosa, las setze telas enganxades à las parets y al sostre, tallàs à dreta y esquerra, caps d' àngel, fragments arquitectònichs, motius admirables, detalls y tot lo que donava clar-obscur y misteri à la famosa obra dels antics frares, dels amics de Viladomat y Tramulles, d' Amadeu, y Campeny y altres innumerables artistas catalans que en sa època produïhan obras de cap de brot pera nostres temples.

La balsera d' objectes d' art apilonats per terra, barrejats ab las escombrerias, feya nosa à tothom, era trepitjada pels curiosos y devots que volian véurer las obras del camaril.

Confesso que l' dia avans de la catàstrofe me n' ani tristament impresionat de la iglesia, malgrat lo desconeixement de lo que 's feya; volia portarmen quelcom y no gosava, algun company meu participava del mateix criteri.

Pero seguïam impelits per l' húraca implacable, sense pararnos en cap obra, perquè res hi enteniam, mes encara que haguessem tingut verdadera conciència de la destrucció, encara que haguessem estat persones de respecte, de res hauria servit, puig l' onada devastadora era irresistible. Clero, autoritats, las personas mes influyentes de la població, no posehian cap noció d' art.

Joan Berga.

LO BROT D'AUFÀBREGA

Calumnia.

AL POETA AMPURDANÉS EN RAMÓN MASIFERN.

No l'has volgut avuy que te'l donava

quan eixiam de missa matinal;

de la flaire agradosa qu'exhalava

ni menys n'has fet cabal.

Lo sol ha despuntat mentre'l cullia

en lo test qu'engalana'l meu balcó,

la rosada en sas fullas relluhia

com vidre voladot.

De tocar solament sa verda mata

las mans s'ompliren d'exquisit perfum,

mès suau que lo del llir que al juny exclata,

com del encens lo fum.

A dintre'l p'ech la barretina ayrosa

l'ha guardat, com la toya en lo pitjer;

rumbéjantlo ab mès gracia que à la rosa

la branca del roser.

En la iglesia la plata ben curulla

ne portava també l'obrer major,

pero no era fan verda de la fulla

ni feya tanta olor.

Mès de quatre pubillars se'l miravan

travessant la pissera del fossar;

lo que ab mitja riàlleta'm demanavan

jo t'ho he volgut guardar.

Pero tú ab un posat que no s'explica,

los ulls en terra, à mitjà veu m'has dit:

que despreci eixa planta significa

cent voltas has llegit.

Los llibres d'hont has tret sembrant follia,

no'ls cregas may, poncella del meu cor;

gàl essència l'aufàbrega tindria

si no fora l'emblema del amor?

JOSEPH FRANQUET Y SERRA.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA.

Dissape, 21.—S. Anselm b. y dr.

Diumenge, 22.—IV després de Pasqua. Ss. Sotero y Cayo pp. ms.

Dilluns, 23.—S. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.

Dimarts, 24.—S. Fidel mr. y stas. Bona y Doda vgs.

Dimecres, 25.—S. March evangelista y sta. Franca vgs.—*—Eletanias mayores.* (I. B.)

Dijous, 26.—S. Cleto y s. Marcelí pp. mrs.

Divendres, 27.—S. Pere Armengol mr. mercenari.

QUARANTA HORAS

Avuy se troben en l' iglesia de Sant Pere.

Demà comensaran en l' Iglesia de las Bernardas.

Imp. del DIARIO DE GERONA.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal Die 13.	Gerona Die 14.	Olot Die 16.	St. Coloma Die 16.	Banyoles Die 18.	Cassà Die 18.	Figueres Die 19.
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	16'50 Ptas	15'50 Ptas	16' Ptas	16' Ptas	16' Ptas		
Mastay		13'50 "	14 "	14'00 "	14'50 "	14 "		
Ordi		8'50 "	8'50 "	10'00 "	9 "	9 "		
Ségo		13 "	12 "	12'00 "	13'00 "	12 "		
Civada		8,50 "	8'50 "	9'00 "	8'50 "	8'50 "		
Bessas		17 "	16,50 "		17'00 "	15 "		
Mill		11 "	12 "		12'50 "	12 "		
Panis			11'50 "		11'50 "	11 "		
Blat de moro		12'50 "	13 "	11'50 "	12'50 "	12'50 "		
Fajol			12 "	9'00 "	11'00 "	12 "		
Llobins		8'50 "	9 "		9 "	9'50 "		
Fabas		12'50 "	13 "		13 "	14 "		
Fabó			14 "		14 "	15 "		
Fassols				18'00 "	18'50 "			
Monjetas		17 a 19 "	24 "		21 "			

SECCIÓ D' ANUNCIS

OBRAS

DE
Don Carles Bosch de la Trinxeria

Recorts d' un excursionista . . .	4	Ptas.
Plà y montanya	3	"
L' hereu Noradell	3	"
De ma cullita.	2'50	"
Montalbà.	3	"
L' hereu Subirà.	3	"
Tardanías.	2'50	"

PROXIMA A PUBLICARSE
LENA,

novela de costums montanyesas.

J. RIERA Y BERTRÁN

ÚLTIMAS OBRAS

LA HOSTALERA DE LA VALL
DRAMA EN UN PRÓLECH Y QUATRE ACTES.
Preu: 2 pessetas

LA PUBLILETA

COMEDIA EN DOS ACTES,
Preu: 1'50 pessetas

Se venen totas en la llibreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Argerteria, número 26.—GERONA.

Depòsit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHS

LLEÓ SABADÍ.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

LLEÓ AUDOUARD
CIRUGIÁ-DENTISTA
Carrer de la Força, núm. 1, principal

Curació de las enfermetats de la boca.
Empastres, orificacions, etc.
Extraccions sense dolor.—Dentaduras artificials.

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minòxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perqué á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent especích, se ven en dita perruquería,
24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.

També s' troba en venda en dit establimet la

Tintura americana instantànea

SABATERIA

DE
JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera l que s'encarregui expressament.

Establimet de Don Pere Prunell

S' hi trobará un gran assortit de camises, corbata, colls y punys, sedas y llanas y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Voltas de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÈ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.

Serveys complerts de cuya. Cereria.

Instalacions de para-llamps, campanetas elèctriques y telèfons, á preus limitadissims.

ESTABLIMENT Y TALLER DE PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnifichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, transparents y cuadros
Novetat, bon gust y economia
Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimas novetats per la pròxima temporada; los preus sumament econòmichs.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialitat en trajes pera col-legials

3, Rambla d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema s' fan las moltas á preus sumament mòdichs.

COL-LECCIÓ DE FOTOGRAFIES

DEL

Monastir de Santa Maria de Ripoll

Se venen á una pesseta cada una en la llibreria de Joseph Franquet y Serra.

ARGENTERIA, 26, GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA - VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

1 pesseta trimestre

1'25 idem

idem

1'50 idem

idem

Gerona.

Fora.

Estranger.

NÚMEROS SOLTS 10 CÈNTIMS